

Motion till riksdagen 2021/22:4466

av Arman Teimouri m.fl. (L)

med anledning av prop. 2021/22:147 Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar att 12 § lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el ges den lydelse som anges i motionens bilaga.

Motivering

Det system med ursprungsmärkning av el som tillämpas i Sverige och i övriga EU syftar till att skapa en efterfrågan på specifika kraftslag. Tanken bakom systemet är att på detta sätt gynna produktion av el från förnybara kraftslag som sol och vind. Den svenska implementeringen är teknikneutral, vilket innebär att ursprungsgarantier kan utfärdas för alla kraftslag. Utöver möjligheten att köpa ursprungsmärkt förnybar el finns också i Sverige ett antal elhandlare som erbjuder ursprungsmärkt kärnkraftsel.

Artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, mer känt som förnybartdirektivet, stadgar att medlemsstaterna ska säkerställa att ett system för ursprungsgarantier för energi finns på plats.

Syftet med detta anges tydligt i 19.1:

Medlemsstaterna ska, i syfte att för slutkunderna visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energileverantörens energimix och i den energi som levereras till konsumenterna enligt avtal som saluförs med hänvisning till användning av energi från förnybara energikällor, säkerställa att ursprunget på energi från förnybara energikällor kan garanteras som sådan i den mening som avses i det här direktivet, i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

Det är alltså centralt att ursprunget för den energi som levereras till konsumenterna ska garanteras. I praktiken är det svårt att avgöra vilken kund som får energi från vilken

produktionsanläggning. Vid elleveranser är det till följd av elöverföringens fysik fysiskt omöjligt att säga vem som använt vilken el. I ett gasnät, fjärrvärmenät eller fjärrkylennät är det i teorin möjligt men i praktiken ogörligt att avgöra var den inlevererade energin hamnar. Leveranser av gas i tryckkärl eller i flytande form är enklare att spåra.

För att hantera denna problematik är det rimligt att – precis som i dag för handeln med ursprungsgarantier för el – tillåta handel så länge det finns en teoretisk möjlighet att just den energi som garantin avser också har hamnat hos den kund som köpt ursprungsgarantin. Eftersom Europas elnät är sammankopplat kan ursprungsgarantier för el handlas över hela kontinenten, även om det på grund av flaskhalsar i transmissionsnäten i praktiken är omöjligt att överföra stora mängder el över långa avstånd. Men, det finns en teoretisk möjlighet att den el som kopplar till en viss ursprungsgaranti faktiskt lyckas nå slutkunden som köpt ursprungsgarantin.

Artikel 19.11 tar fasta på den här problematiken då den understryker att det vid handel med ursprungsgarantier med tredjeland måste finnas en fysisk handel med energi med landet i fråga. Lydelsen i 19.11 är således väl i linje med syftet som det beskrivs i 19.1. Det måste finnas en teoretisk möjlighet att energin fysiskt skulle ha kunnat överföras.

Näten för fjärrvärme och fjärrkyla är vanligen tämligen lokala. Leveranserna är inte kopplade till några paneuropeiska nät. Propositionen hanterar inte detta på något tillfredsställande sätt. Visserligen föreslår regeringen att i princip alla bestämmelser av betydelse kring ursprungsgarantierna ska regleras i en kommande förordning. Det skulle alltså kunna tänkas att regeringen avser att ta hand om frågan där.

Men att garantera att ursprungsgarantin alltid, åtminstone i teorin, kan kopplas till den fysiska energileveransen är grundläggande. Den direkta bäring syftet med artikel 19 motiverar att det regleras i lagen. Detta är särskilt angeläget då propositionen inte adresserar frågan och det därmed inte finns någon garanti för att den kommande förordningen heller kommer att göra det.

Redan dagens system med ursprungsgarantier har stora inslag av dubbelräkning. Kraftproducenter med gott om fossilfri energi säljer sina ursprungsgarantier till kunder som fysiskt använder fossil el. Dessa kunder köper sig därmed rätten att hävda att energin de använder är fossilfri (eller förnybar). Samtidigt har elkunderna i t.ex. Sverige och Norge – på goda grunder rent fysikaliskt – uppfattningen att elen de använder är fossilfri.

Denna dubbelräkning riskerar att förvärras om det inte ställs ett krav på en koppling till den fysiska energileveransen. Det skulle motverka syftet med hela direktivet, att främja ren energi.

Mot bakgrund av det som anförts ovan yrkar vi att, i tillägg till propositionens föreslagna ändringar, lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el ändras enligt vad som anges i motionens bilaga.

Arman Teimouri (L)

Johan Pehrson (L)

Maria Nilsson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avci (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Allan Widman (L)

Bilaga

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el

Härigenom föreskrivs¹ att 12 § lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el ska ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

12 § Om den som är antecknad som innehavare av en ursprungsgaranti i registret över sådana garantier skriftligen begär det, ska tillsynsmyndigheten registrera en överföring av en ursprungsgaranti till en annan innehavare.

Föreslagen lydelse

12 § Om den som är antecknad som innehavare av en ursprungsgaranti i registret över sådana garantier skriftligen begär det, ska tillsynsmyndigheten registrera en överföring av en ursprungsgaranti till en annan innehavare.

En överföring får endast registreras om det har funnits en teoretisk möjlighet att fysiskt föra över den energi ursprungsgarantin avser till den nya innehavaren eller innehavarens slutkund.

¹ Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ursprungsgarantier som har utfärdats för el som har producerats före den 1 juli 2022.